

G E H E I M

VACANTIEBEZOEK VAN SWP-ERS AAN JOEGOSLAVIË.

S a m e n v a t t i n g

Toen enkele vooraanstaande leden van de SWP in juni van dit jaar een vakantie in Joegoslavië doorbrachten, spraken zij met leidende functionarissen van de "Bond van Joegoslavische communisten" en de "Zuidslavische Vakbondsfederatie over uiteenlopende, politieke vraagstukken.

De Joegoslaven gaven een uiteenzetting over hun buitenlandse politieke beleid en in dit verband over hun houding tot de socialistische en kapitalistische landen. Zij gaven aan op welke wijze zij zullen trachten de landen van het Sowjet-blok en met name de Sowjet-Unie duidelijk te maken, dat er nog andere wegen naar het socialisme leiden dan die, gedicteerd door het Kremlin.

Voor de SWP en haar plan om binnenkort een "Internationaal Contact Bulletin" uit te geven toonden de Zuidslaven veel belangstelling. De SWP-ers kregen het advies zich niet te laten verleiden tot het bedrijven van anti-communisme.

In verband met de tweespalt in de Nederlandse communistische vakbeweging wees men de "oude" EVC op het grote belang van internationale betrekkingen.

De Joegoslaven zegden toe de belangen van de SWP en "oude" EVC zoveel mogelijk te zullen behartigen.

Uit de gesprekken werd duidelijk, dat de Joegoslaven er op uit zijn in het buitenland steunpunten te vinden om hun opvattingen op zo breed mogelijke schaal ingang te doen vinden.

G E H E I M

VACANTIEBEZOEK VAN SWP-ERS AAN JOEGOSLAVIË.

Inleiding.

Enkele vooraanstaande leden van de Socialistische Werkers Partij (SWP) brachten in juni van dit jaar een vakantie door in Joegoslavië.

Tussen hen en leidende functionarissen van de Bond van Joegoslavische communisten en de Zuidslavische Vakbondsfederatie vonden ontmoetingen plaats, waarbij in gesprekken actuele politieke vraagstukken aan de orde werden gesteld.

Hieraan zijn de volgende bijzonderheden ontleend.

De Joegoslavische buitenlandse politiek.

De Joegoslaven hebben de doctrine, als zou een oorlog tussen het socialistische en kapitalistische kamp onvermijdelijk zijn laten varen. Het voeren van een vredespolitiek staat voor hen thans voorop en is voor de regeringsfunctionarissen de leidende gedachte bij besprekingen met politici uit socialistische, kapitalistische en neutrale landen.

Op deze basis wilde men ook met de Nederlandse Minister van Buitenlandse Zaken Mr. J.M.A.H. LUNS, ter gelegenheid van zijn bezoek aan Belgrado, tot een vruchtbaar gesprek komen en positieve resultaten bereiken voor wederzijdse samenwerking in politiek en economisch opzicht.

De Joegoslaven stellen zich voor door realisering van de vredesgedachte hun defensieuitgaven te verminderen om met het vrijkomende bedrag een plan voor economische expansie te verwezenlijken. Een gunstig economische ontwikkeling zal volgens hen een positieve uitwerking hebben op Rusland en de overige landen van het Sowjet-blok. Naar hun overtuiging zal dan in het socialistische kamp de mening postvatten, dat er ook nog andere wegen naar het socialisme kunnen leiden dan die, aangegeven door het Kremlin.

Hardnekkig streeft men er in Joegoslavië naar de opvatting dat het socialisme langs verschillende wegen kan worden bereikt, op zo breed mogelijke schaal uit te dragen.

G E H E I M

De partij in Joegoslavië gaat uit van de gedachte, dat in het internationale communisme de star dogmatische en stalinistische opvattingen op de duur het loodje zullen leggen. Haar is nu reeds duidelijk geworden, dat niet alleen in de kapitalistische maar ook in de socialistische landen stromingen in de communistische partijen bestaan, die de positie van de Zuidslavische partij en haar betekenis voor de verwezenlijking van het socialisme in gunstiger zin beoordeelen dan enige jaren geleden nog voor mogelijk werd gehouden.

Zo zou een functionaris van de Tsjechoslowaakse partij onlangs in een vertrouwelijk gesprek hebben verklaard veel begrip te hebben voor de Joegoslavische zienswijze over de weg naar het socialisme. Hij durfde hier evenwel nog niet openlijk voor uit te komen.

Dit was van groot belang, omdat juist Tsjechoslowakije feller nog dan andere landen uit het socialistische kamp had gefulmineerd tegen Joegoslavië, dat de bakermat van revisionistische en rechtse afwijkingen werd genoemd en deswege zo spoedig mogelijk moest worden geliquideerd.

De Joegoslaven weten, dat ook de CPSU-leiding figuren telt, wier visie op het wereldgebeuren de hunne sterk benadert, maar die uit politieke overwegingen vooralsnog genoodzaakt zijn zich op de achtergrond te houden. Deze verschillen van opvatting in de Russische partij moeten naar Joegoslavische zienswijze vroeg of laat wederom leiden tot een poging van Sowjet-zijde om toenadering te zoeken tot de Zuidslaven. Bij het totstandkomen van een hernieuwd contact zouden de Russen er verstoeld van staan, dat men in Belgrado beschikt over informatie aangaande reeds enige tijd bestaande tegenstellingen in de boezem van de CPSU-leiding.

Onmiskenbaar bestaat er volgens de Joegoslaven verschil van opvatting tussen de communistische partijen van de Sowjet-Unie en van China. De harde politieke koers, die de Chinezen volgen in de bestrijding van rechtse afwijkingen en het revisionisme weerhoudt de Russen er van een verzoenende houding tegen Joegoslavië aan te nemen. Hier staat evenwel tegenover, dat de Chinezen in hun critiek niet al te fel kunnen worden, omdat zulks het Kremlin in een al te moeilijk par-

G E H E I M

ket zou kunnen brengen en de verstandhouding tussen China en Rusland ongunstig zou beïnvloeden.

Al deze politieke manoeuvres wijzen er volgens de Joegoslaven op, dat er een kentering zal intreden in de Oost-Europese landen, die mede zal worden bepaald door het contact tussen volkeren uit de socialistische en kapitalistische wereld.

Joegoslavische belangstelling voor de SWP en andere dissidente communistische groeperingen in West-Europa.

In Joegoslavische kring bestaat de indruk, dat de algemeen-secretaris der CPN Paul de GROOT wel de capaciteiten bezit om als leider van de Nederlandse communisten op te treden, maar door zijn arrogante en onkameraadschappelijke houding de vereiste aantrekkingskracht op de volksmassa mist.

De SWP-ers, die deze mening ten volle onderschreven, voegden eraan toe, dat er in de CPN-leiding ook nog andere door hen met name genoemde figuren zitten, die dezelfde eigenschappen hebben.

Desgevraagd gaven de SWP-ers als hun mening te kennen, dat de CPN als kleine partij zich slechts staande kan houden, omdat zij financiële steun ontvangt van een bevriende buitenlandse organisatie. De Joegoslaven wezen erop, dat deze bewering moeilijk te staven is en uitsluitend op veronderstellingen moet berusten. In dit verband verklaarden zij zelf ook naar Russische methode gedurende enige tijd aan de CP Griekenland financiële steun te hebben verleend op een wijze, die beslist aan de waarneming van buitenstaanders was onttrokken.

Van Joegoslavische zijde toonde men veel begrip voor het feit, dat de SWP met grote moeilijkheden te kampen heeft, juist omdat haar politieke tegenstander, de CPN, nog steeds als enige partij de erkenning geniet van de CPSU en haar satelliet-partijen. De SWP-ers kregen het advies er vooral voor te zorgen de hierdoor ontstane wrevel tegen de CPSU niet te laten ontaarden in een vorm van anti-communisme. De SWP dient zich te conformeren aan de Joegoslavische partij, die aan soortgelijke moeilijkheden het hoofd had te bieden na de breuk met het Kominform. Door op deze wijze te handelen zal de SWP moeten

G E H E I M

trachten de belangstelling van andere partijen te trekken.

In Joegoslavische kringen toonde men veel interesse voor het plan van de SWP om binnenkort het "Internationaal Contact Bulletin" uit te geven, een blad, dat zal dienen als middel tot het onderhouden van internationaal contact tussen groeperingen van dissidente communisten. Op de toezending van een aantal exemplaren wordt in Joegoslavië zeer veel prijs gesteld. De Zuidslaven blijken bereid te zijn de SWP medewerking te verlenen bij de uitgifte van het orgaan. Zij lieten er zich niet over uit in welke vorm deze eventueel zal worden gegeven. Zij merkten op, dat de SWP - voor zover de financiën het toelaten - ervoor moeten zorgen het blad aan elk partijsecretariaat toe te zenden. (Deze opmerking wekt het vermoeden, dat de steun van Joegoslavische zijde niet van financiële, maar van andere aard zal zijn).

Omtrent de inhoud van het orgaan was de mening der Joegoslaven, dat deze moet worden afgestemd op de politieke vraagstukken, die de socialistische wereld beroeren. Deze dienen daarin openlijk zonder dogmatische vooringenomenheid te worden besproken.

De Joegoslaven deelden nog mede het orgaan te hebben ontvangen van de "Parti Socialiste Unifié" in Frankrijk, waarin ook een klein groepje communistische dissidenten is opgenomen, waarmede de CP Joegoslavië betrekkingen onderhoudt. (Van de PSU maken socialist en radicalen (om Mendes France) deel uit, die uit de SFIO en de Radicaal Socialistische Partij zijn getreden).

Toen de SWP-ers vertelden, dat zij internationale contacten onderhouden met dissidente groeperingen in de communistische partijen van de Scandinavische landen, Engeland, Oostenrijk, België, Frankrijk en in de illegale KPD, werd hen gewezen op het belang van contacten met leden van de Italiaanse CP.

Visie van Joegoslavië op de vakbeweging.

Vanaf 1948 is de Joegoslavische vakbond niet meer aangesloten bij het Wereld Vak Verbond. Wel heeft zij daarin de laatste tijd enkele contacten gelegd, o.a. via de Italiaanse en Franse communis-

G E H E I M - 5 -

G E H E I M

tische vakbeweging.

Waarschijnlijk is zij erin geslaagd deze tot stand te brengen met behulp van functionarissen, die op uitnodiging als waarnemers communistische vakbondsconferenties bijwoonden.

Goed geïnformeerd bleek men in Joegoslavië over de ontwikkeling in de communistische vakbeweging in Nederland. Men zegde de "oude" EVC alle steun toe en zou ervoor zorgen haar belangen zoveel mogelijk te behartigen via steunpunten zowel in als buiten het WVV.

Van Joegoslavische zijde wees men de "oude" EVC op het grote belang van internationale betrekkingen om zoveel mogelijk erkenning te vinden en haar positie te verbeteren. Persoonlijke gevoeligheden moeten opzij worden gezet en mogen in geen geval leiden tot het afwijzen van internationaal contact.

De Joegoslaven vonden het uittreden van de voormalige secretaris van de "oude" EVC, Bertus BRANDSEN, in april 1959 menselijkerwijs gesproken wel begrijpelijk, maar in politiek opzicht bepaald onjuist.

Zuidslavische vakbondsfunctionarissen hadden kortgeleden nog met Franse en Italiaanse collega's contact gehad. Deze waren eveneens op de hoogte van de tweespalt in de Nederlandse communistische vakbeweging. De Franse en Italiaanse gesprekspartners noemden de EVC-1958 een geestesproduct van Paul de GROOT, dat niet meer was dan een gelegenheidsvakbondje en moest dienen als instrument van de CPN om de "oude" EVC uit het WVV te weren en zelf daarin vaste voet te krijgen. De Fransen en Italianen zouden hebben toegezegd alles in het werk te stellen om een lans te breken voor het standpunt van de "oude" EVC zowel in hun eigen vakorganisaties als - via hun daarin zitting hebbende vertegenwoordigers - in het WVV. Dit zou hun na de opheffing van de EVC-1958 gemakkelijker vallen.

De Joegoslaven deelden nog mede, dat zij de jongste 1 mei-viering te Moskou hadden bijgewoond. Buiten verwachting was hun daar een gunstige ontvangst ten deel gevallen. Op sympathieke wijze waren zij door vele Russen, die zelfs begrip toonden voor de Joegoslavische opvattingen tegemoet getreden.

G E H E I M - 6 -

GEHEIM

De Joegoslaven geloven dat hun vakbond in de toekomst weer een plaats zal innemen in de rijen van het WVV. Op het ogenblik wordt evenwel nog te veel tegenstand ondervonden van de Chinezen, die zich te onverzoenlijk tonen inzake de these van de vreedzame co-existentie. En de Chinese vakbondsunie is nu eenmaal na de Sowjet-Russische vakcentrale verreweg het belangrijkste lid van het WVV.

21 juli 1960

GEHEIM